

Чъэпыогъум и 10-р – мэкъу-мэщымрэ кыдэгъэкй- жын промыш- ленностымрэ ялофышлэ и Маф

Мэкъу-мэщымрэ кыдэгъэ-
кйжын промышленно-
стымрэ ялофышлэху лъытэ-
ныгъэ зыфэтшыхэрэр!

Шъуисэнэхъат епхыгъэ мэфэклымкй
тышхуфэгущо!

Мэкъу-мэщыр Адыгэ Республикэм
иэкономикэ илъэныкы шъхалэхэм зэу
ащыщ. Сыдигъуи таджы хъалыгъум уасэ
щыфашыщтыгъ, чыгу гупсэм щыфеса-
кыштыгъэх. Къоджэдэсым илофшлэн
аныхъу обществэм ыгъэлаплэхэрэм,
ящылэгъэ дэдэу щытхэм ащыщ.

Республикэм имэкъу-мэщ нэпэ зэхь-
кыныгъэшхохэр фэхъух. Джырэ уахътэм
диштэу ар нахъ зэтырагъэпсыхъэ. Рес-
публикэм ичыгулэжхэм къралыгъо
программэхэр, технологиие пэрытхэр,
техникакйэр кыызфагъэфедэхэзэ, про-
дукциеу кыдагъэкйэрэм хагъахъо.

Мэкъу-мэщымрэ кыдэгъэкйжын-
нымрэ хэхъоныгъэ ягъэшлэгъэныр рес-
публикэм иэкономикэ зыкъегъэлэтыгъэ-
нымкйэ пшэрыл шъхалэхэм зэу ащыщ.
Адыгеим икъралыгъо хэбзэ кыулыкъу-
хэм АПК-м илофыгъохэм, къоджэдэхэм
ящылэгъэ-псэуклэ зыкъегъэлэтыгъэным,
ныбжыкйэхэм кыуаджэхэр кыамыбгынэн-
хэм япхыгъэ илофыгъохэм язэшлэхын
ренэу аналэ тырагъэты.

Адыгеим ичыгулэжхэм ялоф хэшлыкй
ин зэрэфырялэм, опытышхо зэрэялэм
яшлуагъэкйэ республикэм иагропромыш-
леннэ комплекс тапэкйи хэхъоныгъэ
зеришлыштым, инвестиционнэ проектыш-
хохэр зэрагъэцэкйэштхэм, къоджэдэхэм
ящылэгъэ-псэуклэ зыкызыерилэтыштым
тицыхъэ телъ.

Мэкъу-мэщым илофышлэхэми, ивете-
ранхэми хъалэлэу зэрэлэжыагъэхэм фэшл
тызэрафэразэр ямэфэкй мафэ ятэлэ.

Ныбджэгъу лъаплэхэр, псауныгъэ пытэ,
щылэгъэ-псэуклэ дэгъу, насып шъуилэнэу,
Адыгейми Урысыеми апае ешхуыжхэрэ
лофышлэхэм гъэхъагъэхэр ащышлушынэу
шъуфэтэлэ!

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу,
Урысые политикэ партиеу
«Единэ Россием» и Адыгэ
шъолыыр къутамэ и Секретарэу
КЪУМПИЛ Мурат

Адыгэ Республикэм
и Къралыгъо Совет – Хасэм
и Тхьаматэу
Владимир НАРОЖНЫЙ

Алэшхытлуклэ къралэжыырэ гъэхъагъ

Нэпэ — мэкъу-мэщым щылажэхэрэм я Маф. Адыгеир мэкъумэщ шъолырэу
зэрэщытым ишыхъатэу унэе хызмэтшлэплэхэр бэу итых ыкйи ахэм къралыгъо
лэпылэгъу агъоты. Ахэм зэу ащыщ Абый Байзэт зипэщэ фермер.

2020-рэ илъэсым сомэ миллиони 5-рэ
мин 700-рэ хъурэ къралыгъо грантыр
кырихыгъ. Бизнес цыкълум лэпылэгъу
езыгъэгъотырэ фондэу Кобл Азэмат
зипащэм ишлуагъэкйэ Абый Байзэт ихызм-
мэтшлэплэ ар кыдэхъугъ. «Апэрэ лэпылэ-
гъур 2017-рэ илъэсым кытхыгъагъ. Мылъкур
зэрэдгъээкйагъэр, зыпэлудгъэ-
хъагъэр фондым илэшхъэтет инэрылэ-
гъоу лофшлэнэу зэшлотхыгъэм ишлуагъэкйэ
хахъохэри тфэхъугъэх. — Байзэт мэкъу-
мэщ лофшлэныр зэрэмыпсынкйэр игуш-
лэхэм къахъыгъ. — Ахыщэр кыуатыгъэу
оло кыодыеклэ хъурэп. лофым уишхыпкыэ
епхыплэн, угушхоу ухэхъан фае. лэпылэ-
гъум лъэбэкъу пчъагъэу зедзы».

2020-рэ илъэсым къралыгъо грантэу
кыирахыгъэр ятлонэр. Хызмэтшлэплэм
кыилэгъэхъэгъэ мылъкур лъэныкыо зэфэ-
шхъафхэм апэлухъагъ: мэкъумэщ техникэр
(трактор МТЗ-80-р, ащ игъусэ мэкъумэщ
пылхъэхэр — зэрэупкйэщтыр, лэжыгъэр,
мэкъур зэрэууыгъоижышхыгъэр) кызылэгъэ-
хъагъ, фермерэм ищылэгъэ лэмэ-псымэхэр
(щэ гъэучылапэхэр) къащэфыгъэх, хызм-

мэтшлэплэ псэуалэхэр агъэкйэжыгъэх,
зэклэмэ анахъ зыщыгушлукыхэрэр — чэм
25-рэ кызылэгъэхъагъ. Щылэ, мээзэ,
гъэтхэгъэ мазэхэм чэмшхъэ пчъагъэм
джыри кыхэхъонэу пэплэщтых.

Адыгеим щэ кызыщахыжырэ хызм-
мэтшлэплэхэм япчъагъэ щыхагъэхъоным
аналэ зэрэтетым Лышхъэу Къумпил
Мурат гъэрэкйэ Абый Байзэт ихызмэт-
шлэплэ зеблагъэм хигъэунэфыкыгъ. Зыцлэ
лугъэ адыгэ кыуае икыдэгъэкйын
хэгъэхъогъэныр ащ занклэу епхыгъ. «Мэ-
къумэщ-кыдэгъэкйжын хызмэтэм
къралыгъо лэпылэгъу егъэгъотыгъэным-
кйэ программэ пчъагъэхэм лоф адэтэшлэ
ыкйи муниципалитетхэм япшэрылхыр
— къоджэдэхэм ахэм афэгъэхыгъэ
къэбарыр алэклагъэхъаныр, яфедэкъэкйа-
плэ хушхытхэр адэлэпылэхэзэ зэхягъэщэ-
гъэнхэр ары. Мэкъумэщ хызмэт цы-
кълухэр кыуаджэм иэкономикэ хэхъоныгъэ
езыгъэшлэщт къэкйаплэх. Сомэу ащ
халхъэрэ пэпчэ зэхьокыныгъэшлэхэр
кыдэклох — лофшлэплэ чыплэклэхэр щылэ
мэхъух, чыплэ бюджетым хахъо фэхъу,

зыдэлажхэрэр кыо цыным ыкйи хъакукйэ
гъэгъугъэм якыдэгъэкйын. Унагъом
щышхэр ахэтэу хызмэтшлэплэм нэбгырэ
15 щэлажхэ. «Мэкъумэщ хызмэтэм
ухэтыныр, ушылэжэныр лоф псынклэп,
ау хахъохэм таклэхъопсызэ лоф тэшлэ,
зэшлотхырэм гушхуагъэ кытхелхъэ,
тыклэгъушлужы», — Байзэт ялофшлэн
зэфэхысыжы кыфишлыгъ. Илъэсищ
къэс, шапхъэу пылхынкйэ, къралыгъо
лэпылэгъур кыпхынынкйэ тхылхэр фон-
дым епхыплэмэ хушхыт. Арыш, зичэзыу
грантыр 2023-рэ илъэсым кырихынэу
Абый Байзэт щэгугъы. Фэдэ лэпылэгъур
бгъээккышхуным, шлуагъэ кыкйэбгъэ-
кыном, мылъкур зыхалпхъэрэм фэдэ
кыбгъэтыжышхуным шыкйэрэ, кыуа-
члэрэ, шыпкыагъэрэ хэлпхъашхуным
мэхъанэшхо ял. А зэпстэур зэшлэзыхы-
рэ мэкъумэщылэхэм ялофшлэн осэ лые
фэшлыгъуай. Шъолыыр иэкономикэм изы
лахъ пытэу хэуцох, мэкъу-мэщым ышлы-
рэ гъэхъагъэхэр алэшхытлуклэ къралэ-
жы.

ТЭУ Замир.

РеспубликэмкIэ мэхъанэшхо зиIэ проект

Адыгеим щыпхыращырэ инвестиционнэ проектэу ООО-у «Мирный-Адыгея» зыцIэр илъэс къэс зэхашэрэ Урысые агропромышленнэ къэгъэлъэгъонэу «Золотая осень» зыфилорэм къыпкырыкыгъэхэм ащыщ. РеспубликэмкIэ мэхъанэшхо зиIэ проектэу щыт.

Тишъолъыр ар зэрэщыпхыра-щыщтым АР-м и Лышъхъэу Къумпыл Муратрэ «Агрохолдинг Мирный» зыфилорэ компаниеу проектым кIэщакIо фэхъугъэм ипашэу Елена Гангалорэ 2019-рз илъэсыр ары зыкIэтхэгъэхэр.

Пчэнышъхъэ мин тIурытIумэ ателытагъэу фермэ 12 агъэпсынэу, пчэнышъхъэ хэшлыкыгъэ гъомылапхъэхэр къышдагъэкIынхэу завод цыкIу ашIынэу, былымхэм арагъэшхыщтыр ежхэм къагъэкIынэу проектым къышдагъэу. 2019-рз илъэсэу зыкIэтхэгъэхэм апэрэ чэзы-ум къыдхэлъытагъэхэм яшIын Мыекъопэ районым ит поселкэу Трехречнэм щырагъэжъагъ. Зэрэрахъуагъэуи пIалъэхэм адистэу ар ашIыгъ.

Комплексым шъхъэ мини 2 зыщалыгъыщт фермэ, ахэм арагъэшхыщтыр зыщашыщт цехыкIи Италием къырашъгъэ оборудованиекIэ зэтырагъэпсыхагъэу пчэнышъхъэ хэшлыкыгъэ

гъомылапхъэхэр къышдагъэкIыщт завод хэт. Щэ литрэ мини

6-м къышмыкIэу зы сменэм агъэфедэн алъэкIыщт. БлэкIы-

гъэ 2020-рз илъэсым, зэпакхырэ узэу дунаир зэлъызыкIу-

гъэр къемыжъэзэ, ахэр мэфэкI шыкIэм тетэу къызэлъахыгъэх.

Фермэм ишIын заурым Нидерланды къырашъгъэу «зааненскэ» зыфилорэ пчэн лъэпкъэу шъхъэ 1000-м ехъу а уахътэм ащ чIэтыгъ. Нэужыми, ягъхэлъхэм къызэрадыхэлъытагъэм тетэу, фермэхэр ашIыхи, пчэнышъхъэхэм мызэу, мытIоу ахагъэхъуагъ. Мары джырэблагъи шъхъэ 868-рз къащагъ. ПстэумкIи мы уахътэм ащ пчэн мини 4,8-рз чIэт.

Комплексыр къызызэлъахым ООО-у «Агрохолдинг Мирный» зыфилорэм ипашэу Елена Гангало мэфэкI Iофтхъабзэм къызыщэгъушIэм адыгэ къуаеи Адыгеим ыцIэ чыжъэу зэригъэлъгъэр къыхигъэщызэ, пчэнышъхъэ хэшлыкыгъэу ашIыщтыр чэмышъхъэ хэшлыкыгъэм нахъ дэи мыхъунэу, лъэныкъо горэхэмкIэ ыпэ рагъэшъынэуи зэригъэлъгъэр къылогъагъ. Медицинеи учреждениехэм акIегъахъэ пIоми хъунэу къэбзэныгъэм лъэшэу зыщыпIылхэ фермэу «зэщылъэгъу» щыгъынхэр пщымыгъэу узIамагъахъэрэм щалыгъ пчэн гъэшлогъэ фыжъ цыкIухэм гугъапIэу арапхыхэрэу къагъэшъыпкъэжъыныр а чIыпIэм пIлошъ гъэхъугъоагъ. Уахътэм нэмыкI къыгъэлъэгъуагъэр.

(ИкIаух я 3-рэ нэкIуб. ит.)

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ и Указ

Адыгэ Республикэм ищытхъуцIэхэр афэгъэшъошэгъэнхэм ехылIагъ

Промышленностым ылъэныкъокIэ гъэхъагъэхэр зэралэхэм фэшI щытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм промышленностымкIэ изаслуженнэ IофышI» зыфилорэр афэгъэшъошэгъэнэу:

Бэрэздж Мурат Кушыку ыкъом — Iахъзэхэлъ обществэу «Газпром газораспределение Майкоп» зыфилорэм икIуамау Кошхъэблэ районымкIэ поселкэу «Дружбэм» щылэм ислесарь;

Бортников Борис Владимир ыкъом — пшъэдэкIыжъэу ыхъырымкIэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиIэ обществэу «Лукойл-Югнефтепродукт» псэупIэу КрасногвардейскэмкIэ автомобиль гъэстыныпхъэхэр зыщырагъэхорэ истанции иоператор;

Ишин Владимир Николай ыкъом — Iахъзэхэлъ обществэу «Газпром газораспределение Майкоп» зыфилорэм Красногвардейскэ районымкIэ икIуамау идиспетчер къулыкIу ислесарь;

Шынынхъо Мариет Мухьдинэ ыпхъум — пшъэдэкIыжъэу ыхъырымкIэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиIэ обществэу «Лукойл-Югнефтепродукт» къалэу МыекъуапкIэ автомобиль гъэстыныпхъэхэр зыщырагъэхорэ истанции иоператор;

Пуговкин Федор Алексей ыкъом — Iахъзэхэлъ обществэу «Газпром газораспределение Майкоп» зыфилорэм Джэджэ районымкIэ икIуамау иэлектрoгазосварщик.

Физическэ культурэмрэ спортымрэкIэ гъэхъагъэхэр зэралэхэм фэшI щытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тренер» зыфилорэр афэгъэшъошэгъэнэу:

Алифиренко Сергей Геннадий ыкъом — Адыгэ Республикэм икIэралыгъо бюджет учреждениеу «ЩэрыонымкIэ спорт еджапIэу С.Г. Алифиренкэм ыцIэ зыхъырым» итренер;

Ким Александр Афанасий ыкъом — муниципальнэ бюджет учреждениеу «Олимпиадэхэм ахэлэжъэщтхэр зыщагъэхъазырырэ спорт еджапIэу С.М. Джэнчатэм ыцIэ зыхъырым» итренер-кIэлэегъаджэ;

Лый Аслъан Шыхамызэ ыкъом — муниципальнэ образованиеу «ТэхъутэмыкIое районым» имуниципальнэ бюджет учреждениеу «Спорт еджапIэу N 2-м» итренер;

Хъабэхъу Адам Батырбий ыкъом — муниципальнэ образованиеу «Теуцожь районым» иадминистрации физическэ культурэмрэ спортымрэкIэ иотдел ипашэ, гъэсэныгъэ тедзэ языгъэгъотырэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «Теуцожь районым икIэлэцыкIу-ныбжыкIэ спорт еджапIэ» самбэмкIэ итренер-кIэлэегъаджэ;

ЦIэгъошIу Адам Нурбий ыкъом — муниципальнэ образованиеу «ТэхъутэмыкIое районым» имуниципальнэ бюджет учреждениеу «Спорт еджапIэу N 3-м» итренер;

ШъэоцыкIу Мурат Аслъан ыкъом — гъэсэныгъэ тедзэ языгъэгъотырэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «Кошхъэблэ кIэлэцыкIу-ныбжыкIэ спорт еджапIэм» итренер-кIэлэегъаджэ;

щытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм физическэ культурэмкIэ изаслуженнэ IофышI» зыфилорэр афэгъэшъошэгъэнэу:

Бибэ Юрэ Безрыкъо ыкъом — Адыгэ Республикэм икIэралыгъо учреждениеу «Кушъхъэфэчъэ спортымкIэ Олимпиадэхэм ахэлэжъэщтхэр зыщагъэхъазырырэ спорт еджапIэм» идиректор игуадзэ;

ОжубанэкIо Хъазэрталый Сэфэр ыкъом — апшъэрэ гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ федеральнэ къэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ къэралыгъо университетым» спорт дисциплинэхэмкIэ икафедрэ идоцент.

Экономикэм ылъэныкъокIэ гъэхъагъэхэр зэралэхэм фэшI щытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ экономист» зыфилорэр фэгъэшъошэгъэнэу **Курыжъо Светланэ Юрэ ыпхъум** — Къэралыгъо статистикэмкIэ Федеральнэ къулыкIуым Краснодар краймрэ Адыгэ РеспубликэмрэкIэ и ГъэлорышIапIэ ипашэ игуадзэ.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу КЪУМПЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ, Iоныгъом и 30, 2021-рз илъэс N 136

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ и Указ

Адыгэ Республикэм ищытхъуцIэхэр афэгъэшъошэгъэнхэм ехылIагъ

Студентхэм яегъэджэнкIэ ыкIи научнэ IофшIэнымкIэ гъэхъагъэхэр зэралэхэм фэшI щытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм иапшъэрэ еджапIэ изаслуженнэ IофышI» зыфилорэр Нечай Юрий Петр ыкъом — апшъэрэ гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ федеральнэ къэралыгъо бюджет учреждениеу «Пшызэ къэралыгъо университетым» нэмыц филологикэмкIэ икафедрэ ипрофессор фэгъэшъошэгъэнэу.

ГъэсэныгъэмкIэ гъэхъагъэхэр зэралэхэм фэшI щытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмкIэ изаслуженнэ IофышI» зыфилорэр афэгъэшъошэгъэнэу:

Бэрэздж Асиет Хъамедэ ыпхъум — муниципальнэ образованиеу «Кошхъэблэ районым» иадминистрации гъэсэныгъэмкIэ игъэлорышIапIэ ипашэ;

Гайко Викторя Анатолий ыпхъум — муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекъуапэ» иадминистрации гъэсэныгъэмкIэ икомитет иотдел ипашэ;

Журавель Артем Алексей ыкъом — Адыгэ Рес-

публикэм икIэралыгъо бюджет учреждениеу «Гъэсэныгъэр къэралыгъо аттестации зышIырэ къулыкIуым» ипашэ;

Макешина Ольга Николай ыпхъум — Джэджэ районымкIэ зэхэубытэгъэ гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «Гурыт еджапIэу N 4-м» инджылызыбзэмкIэ икIэлэегъаджэ;

Тхъайшъао Нуриет Хысэ ыпхъум — Красногвардейскэ районымкIэ къуаджэу Улапэ дэт гурыт еджапIэу N 9-м хысапымкIэ икIэлэегъаджэ;

ТхъакIушынэ Мариет Аслъан ыпхъум — Адыгэ РеспубликэмкIэ зэхэубытэгъэ гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ къэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ республикэ гимназием» урысыбзэмрэ литературэмрэкIэ икIэлэегъаджэ;

Юсуп Римэ Къунчыкъо ыпхъум — Шэуджэн районымкIэ Краснобашненскэ гурыт еджапIэу N 9-м урысыбзэмрэ литературэмрэкIэ икIэлэегъаджэ.

Хабзэр амыукъонымкIэ, цыфхэм яфитыныгъэхэмрэ яфедэхэмрэ якъэхъумэнкIэ гъэхъагъэхэр зэралэхэм фэшI щытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ юрист» зыфилорэр **Михайлов Андрей Павел ыкъом** — очылхэм я Мыекъопэ къэлэ коллегиеу «Диалог» зыфилорэм итхъаматэ фэгъэшъошэгъэнэу.

Елолэнчъэу иIоф зэригъэцакIэрэм фэшI щытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм связымкIэ изаслуженнэ IофышI» зыфилорэр **Ковальчук Владимир Анатолий ыкъом** — федеральнэ къэралыгъо учреждениеу «Адыгэ Республикэм идзэ комиссариат» связымкIэ ыкIи автоматизированнэ системэхэм ягъэлорышIэнкIэ иотделение ипашэ фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу КЪУМПЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ, чъэпыогъум и 2, 2021-рз илъэс N 139

Руслан ПАНОВЫР: «Зэпахырэ узхэм ташызыухъумэщтыр вакцинациер ары»

Адыгеим имызакъоу, коронавирусыр кызэутэкигъэмэ япчъагъэ тыдэкли лъэшэу шыхахъоу зериублэжыгъэр гумэкигъошхоу къэуцухэрэм ащыц.

«Корона-вирусым пэуцужьырэ прививкэр зыхалъхъэ-гъахэм мэфэ 30 зытешлэкIэ гриппым пэуцужьырэ вакцинэр аригъэшын ылъэкIыщт».

кIымэфэ лъэхъаным къеклоклырэ гриппыр цыфхэм кызэряу-зырэр ары.

— Джащ пачэ цыфхэм зафэ-сэгъазэ охътабэ тырамыгъашIэу вакцинациер ашIынэу, — ело Руслан. — Коронавирусым пэуцужьырэ прививкэр зыхалъхъэ-гъахэм мэфэ 30 зытешлэкIэ гриппым пэуцужьырэ вакцинэр аригъэшын ылъэкIыщт. Вакцинэхэр икъоу шыIэх. «Совигрипп» ыкIи «Ультрикс» зыфалохэрэм афэдэу зэхалъхъагъу 1920-рэ кытатыгъ, нэужыми кытфыагъэхъагъ. Ныбжь зилэ нэбгырэ 2075-мэ, кIэлэцIыкIуи 180-мэ гриппым пэуцужьырэ прививкэр афашыгъ.

Мы уахътэм ехъулIэу Шэуджэн районым шыпсэурэ нэбгырэ 86-мэ коронавирусыр къахагъэ-

шъхъафхэр къэуцух. Ахэм зэу ащыщ мы уахътэм сымэджэныгъэм лъэшэу зыкызыерилэтыгъэр. Мэзи 8 хъугъэ «коллективнэ иммунитет» зыфалорэ цыIэ хъуным пачэ коронавирусым пэуцужьырэ вакцинэр игъом цыфхэм зыхарагъэлъхъанэу тызлэуэрэр, — кыIуагъ ащ.

ТигушыIэгъу кызырэхигъэщыгъэмкIэ, ыпэкIэ шыIэгъэ планым тетэу Шэуджэн районым шыпсэурэ нэбгырэ 7428-мэ вакцинэр афашыIнэу шытыгъ, джы «коллективнэ иммунитетым» кыI-фэклонхэм пачэ а пчъагъэр мини 9-м нагъэсыгъ. Непэрэ мафэм ехъулIэу прививкэр зыхалъхъагъэр нэбгырэ 3440-рэ (процент 50) мэхъу. Ар макIэ.

Мы илъэсым къэуцугъэ гумэ-кIыгъохэм ащыщэу врач шъхъа-лэм хигъэунафыкIыгъэр бжыхъэ-

COVID-19-кIэ зэджагъэхэм ящэнэрэу кытыригъэзэжыгъэу зеушъомбгъу. Тишъолъыр пштэмэ, чэщ-зымафэм ар нэбгырэ 50-м ехъумэ къаутэкигъэу кызызыхъэкигъэ мафэхэр агъэунафыгъэх.

Коронавирусыр кызыуалэ-хэрэм япчъагъэ зэрэхэжыкы-рэм ыгъэгумэкиIэу цыфхэм зафэгъазэ Шэуджэн район сымэджэщым иврач шъхъалэу Руслан Пановым.

— Хэткли шъэфэп, илъэсрэ ныкьорэм ехъугъ зэпахырэ узы-кIэу коронавирусым тызыпэу-цужьырэр. Ар кызыежъакIэм тызэрэбэныщт ыкIи тызэрэлэ-зэщт шыкIэхэр тымышIэхэу кыныгъохэм тахэтыгъ. Джы вакцинацием тыфежъагъ, унэм исхэу, сымэджэщым чIэлъхэу тIэзэным иамалхэр зэдгъэшIа-гъэх. Шыпкъэ, кыныгъо зэфэ-

щыгъэу яунэхэм ащIагъэх, ахэм ащыщэу нэбгырэ 22-р кIэлэцIы-кIух. Нэбгыри 8 сымэджэщым чIэлэ.

Врач шъхъалэм кызырэхигъэщыгъэмкIэ, унэм исхэу ежъ-ежъырэу зэлэзэжъхэзэ, узыр бэмэ хагъэужыныхъэ.

— Уз мэхъаджэу къежъагъэм тызэрэпэуцужыщт закъор ты-зэкъотмэ ары, — къелуатэ Руслан Пановым. — Зэпахырэ узым инэшанэхэр шъуиIэхэ зэрэхъугъэм тетэу врачым зыфэ-жъугъаз! Эпидемием изытэт, тэри, тыкъэзыуцухъэхэрэми

япсауныгъэ щынэгъончъагъэм иамалхэр зэрэдгъэцакIэхэрэм ялэтыгъ. Коронавирусым кызы-дихъын ылъэкIыщт тхъамыкIа-гъохэр, нэбгырэ пэпчъ пшъэ-дэклижъэу ыхъырэр зыщыдгъэ-гъупшэхэ хъуштэп, зэкIэми узыр псынклэу апэкIэкирэр. Анахъ ыгъэфыкыохэрэр зыныбжь хэкIо-тагъэхэр ыкIи уз гъэтылгыгъэ зилэхэр ары. Ау ныбжьыкIэхэми къафэкиIнэу бэрэ кыыхэкIы. Уз мэхъаджэм тыщызыухъумэщтыр вакцинациер арышъ, Iэпэдэлэл ар шъумышы!

ИШЪЫНЭ Сусан.

РеспубликэмкIэ мэхъанэшхо зиIэ проект

(ИкIлэх).

АР-м мэкъу-мэщымкIэ и Ми-нистерствэ кызырэшалауагъэм-кIэ, пчэнхэм икIыгъэ илъэсым игъэмафэ, кызызызэуахыгъэм ыуж илъэсныкыо нахъыбэ те-

мышIэзэ, цэ къатынэу рагъэ-жъагъ. Зы шъхъэм чэщ-зы-мафэм, гурытымкIэ лъытагъэу, литри 3 — 4 кыкIахы. Ащ хэшIыкIыгъэ продукциер къэ-зышыщт завод цыкIоу атIуп-

щыгъэм адыгэ къуае, нэмыкI къое зэфэшъхъафхэр, кIэлэцIы-кIухэм апае шхынхэр кыщы-дагъэкIых. Япродукцие къалэхэу Москва, Санкт-Петербург, Рес-публикэу Къырым, Краснодар крайм ащылуагъэкIы. IэкIыб къэрал бэдзэршыпIэхэми ары-хъанхэу гухэлъ яI.

ПстэумкIи сомэ миллион 694-рэ инвестициеу республикэм иэкономикэ кыыхалъхъанэу мы проектым кыщыдэлъытагъ. Нахъыбэу федэ кыыхыным пачэ къэралыгъо IэпыIэгъуи ащ кы-раты. 2020-рэ илъэсым кыщэ-гъэжъагъэу 2022-м ыкIэм нэс сомэ миллиони 120-м ехъу субсидиеу кыIфэклонэу щыт. Ащ шыщэу миллион 19,8-р фе-деральнэ бюджетым кыыхъы-гъэщт, миллиони 100,6-р респу-бликэм иахъэщт. Джащ фэдэу проектым ипхырыщын пачэ ин-вестиционнэ кредитэу сомэ миллион 466-рэ «Сбербанкым»

кыиритыгъ. Хэбзэлэхъхэм ятын-кли кыизмэтшIапIэм фэгъэкIотэн-хэр фашыгъэх.

ООО-у «Мирный-Адыгея» зыфилорэм цэу республикэм кыщаугъоирэм ыкIи ащ хэшIы-

кIыгъэ гъомылапхъэу кыщыда-гъэкIырэм зэрахигъэхъоштым имызакъоу, IофшIэпIэ чIыпIэхэ-ри кытыгъэх.

ХЪУТ Нэфсэт.

Дунэе Адыгэ Хасэм ия 13-рэ конгресс

Илъэсиш зэфэхьысыжьхэр

Дунэе Адыгэ Хасэм иконгресс илъэсишым зэ зэхашэ. Ашлагэм зэфэхьысыжь фашы, пшэрылъыклэхэр агэнафэх. ЫкӀи илъэсиш тешэ къэс хэдзынхэр ашых. Дунэе Адыгэ Хасэм итхьаматэ, игуадзэхэр, ихэсашьхэ зэлукӀэм шагэнафэх.

Мыгъэрэ конгрессыр мэфэкл зэфэс — Дунэе Адыгэ Хасэр загъэпсыгъэр илъэс 30 хуэгъэ. Джащ фэдиз уахтэм дунаим тет адыгэ пстэури зэзыпхырэ хасэу мэлэжъэ. Ащ икӀежаплэ щытыгъэхэм яз Голландием щыщэу Хьаткьо Фатхьи. Дунэе Адыгэ Хасэ зэхэщэгъэным Фатхьи зыхэтэгъэ купыр 1990-рэ илъэсым Голландием апэрэу цытегушылэгъагъ ыкӀи ылапсэ ащ къыщэжъэгъагъ. Нэужым, 1991-м, Дунэе Адыгэ Хасэр зэхэщэгъагъ. Джы конгрессым хьакӀэ лъапӀэу Хьаткьо Фатхьи кьеблагъэ ыкӀи клэщакӀо зыфэхуэгъэгъэ хасэм илофшакӀэ нахьыжъ лъапӀэу лъэплъэ.

Дунэе Адыгэ Хасэм изэхэсыгъохэм хьакӀэхэр бэу къа-кӀуалӀэу хабзэ, мэфэкл конгрессми бэ кьеблэгъагъэр. Къэбэртэе-Бэлыкъарым и Лышъхъэу КӀокӀо Казбек конгрессым кье-кӀоллагъэхэм закыфигъэзагъ ыкӀи лъэпкъым ихабзэ, ыбзэ ухъумэгъэнхэм апае ДАХ-м имэхъанэ къыхигъэщыгъ. Джащ фэдэу Дунэе Адыгэ Хасэр анахъэу зыдэлэжъэн фэе лъэныкъохэм КӀокӀо Казбек къа-кӀи-гъэтхыгъ — ахэр адыгабзэр, лӀкӀыбым щылэхэ адыгэхэр зэрысхэ кӀэралыгъохэм адытӀлэ зэпхыныгъэхэм ягъэпытэн.

Мыгъэрэ конгрессым нэ-бгырэ 80 фэдиз кье-кӀоллагъ. Урысыем и Президент илӀыкӀоу

Татьяна Вагина адыгэ лъэпкъ зэлукӀэм хэлэжъагъ ыкӀи Владимир Путиным ишуфэс гу-щылэхэр кье-кӀоллагъэхэм къа-лыгъэлэсыгъэх. Лъэпкъхэм ыкӀи шольпырхэм азыфагу зэгуры-лоныгъэ илӀынымкӀэ Дунэе Адыгэ Хасэм имэхъанэ ащ къыхигъэщыгъ.

ДАХ-м илъэс пчъагъэм хэтхэу, ялофшӀэн шуагъэ хэлъэу хэлэжъэхэр конгрессым шагъэшуагъэх. Урысыем и Президент дэжъ лъэпкъ зэфыш-тыклэхэмкӀэ Советэу щылэм и Щытхъу тхылъ къалэжъыгъ

АР-м, КъБР-м ыкӀи КъЩР-м янароднэ тхакӀоу МэщбэшӀэ Исхьакъ, Дунэе Адыгэ Хасэм итхьаматэу Сэхьурэкьо Хьаути, УФ-м культурэмкӀэ изаслужен-нэ юфышӀэу ХьэшлуцӀэ Мухьа-мэд ыкӀи ДАХ-м игъэцӀэкӀэло пашэу Нанэ Лерэ.

Джащ фэдэу лъэпкъ юфхэм-кӀэ федеральнэ агентствэм и Щытхъу тхылъ къыратыжъыгъ АР-м иобщественнэ зэхэхъэу «Адыгэ Хасэ — Черкесский Парламент» зыфилорэм итхьа-матэу Лымыщэкьо Рэмэзанэ. «Къэбэртэе-Бэлыкъарым иску-

ствэхэмкӀэ изаслуженнэ ю-фышӀ» зыфилорэ щытхъуцӀэр режиссерэу Нэгъэплъэ Аскэр-бий республикэ пашэм къы-фигъэшъошагъ. Адыгэ Респу-бликэм и Лышъхъэ ыгъэнэфэгъэ

щытхъу тхылъхэр Дунэе Адыгэ Хасэм изэхэщакӀохэм ащыщэу Хьаткьо Фатхьи ыкӀи Тыркуем-кӀэ Кавказ хасэхэм я Федера-ция ипашэу Мамхыгъэ Йылдыз афагъэшъошагъ. Къэбэртэе-Бэ-лыкъарым мэкъу-мэщымкӀэ и Министерствэ и Щытхъу тхылъ АдыгеимкӀэ «Шыу хасэм» ипа-щэу Тхьапшъэкьо Альберт къы-лэжъыгъ.

Хэс тхьаматэр хадзыжъыгъ

Непэ Дунэе Адыгэ Хасэм лӀкӀыб хэгъэгу е Урысые шю-лпыр хэсэ 17 хэхъэ. ЫкӀи ахэм ялӀыкӀохэр зэкӀэ мыщ фэдэ зэфэс иным щызэлӀокӀэх. Апэ-рапшӀэу хасэм ипашэ ихэдзын-хэр зэхашэх. Илъэсишым Дунэе Адыгэ Хасэм ипрезидентынэу Сэхьурэкьо Хьаути конгрессым щыхадзыжъыгъ ыкӀи мыр ащ ияплӀэнэрэ пӀалъэу хуэгъэ.

— Цыхъэ къысфэзышыгъэ лъэпкъыр зыщыгугъырэр тау-

Дунэе Адыгэ Хасэм Юфэу ЫшӀэрэм, мэхъанэу илӀэм осэишо афишӀыгъэ, УФ-м и Президентэу В. Путиным ишуфэс телеграммэ ащ изэфэс хэла-жъэхэрэм къафигъэхьыгъ.

Общественнэ объединениехэм я Союзэу «Адыгэ лъэпкъхэр зэкъогъэуцогъэнхэмкӀэ, лӀкӀыб кӀэралыгъохэм ащыпсэурэ адыгэхэм тарихъ чӀыгуужьым зэпхыныгъэу къыдырялӀэр гъэпытэгъэ-нымкӀэ Дунэе Адыгэ Хасэм» ия XIII-рэ зэфэс хэлэжъэхэрэм, изэхэщакӀохэм, ихьакӀэхэм афӀкӀо Ныбджэгъу лъапӀэхэр!

Дунэе Адыгэ Хасэм ия XIII-рэ зэфэс Налщык зэрэщыкӀо-рэм епхыгъэу шуфэс шьосэхы.

Зы лъэпкъыр адрэхэм атэзыгъэкӀыр бзэм, хабзэхэм якӀы-зэтэгъэнэжъын, лъэпкъ, дин зэгурылоныгъэм игъэпытэн кӀэ-ралыгъом ыналэ сыдигъуи зытыригъэтырэ лъэныкъохэм ащы-щых. Дунэе Адыгэ Хасэу зиилъэс 30 мыгъэ хэзыгъэунэфы-кӀырэм фэдэ организацие инхэр мэхъанэшхо зилэ ащ фэдэ юфхэм зэрахэлэжъэхэрэр гушӀуагъоу щыт.

А уахтэм къыкӀоцӀ ДАХ-м уасэу фашӀырэм хэхъуагъ, Уры-сыем имызакъоу, нэмыкӀ хэгъэгухэми ащыпсэурэ адыгэхэр исатырэхэм къахищэгъэх. Ныдэлъфыбзэм икӀызэтэгъэнэжъын шю лъэшэу шьугъэгумэкӀы, шьуинахыжъхэм къышӀуфагъэ-нэгъэ хабзэхэр шьогъэлъапӀэх, ахэм арыгъозэнхэу ныбжъы-клэхэри шьогъасэх, культурэмкӀэ, гъэсэнныгъэмкӀэ, социальнэ лъэныкъомкӀэ проектышохэр щылэныгъэм щыпхырышъошых, лӀкӀыб кӀэралыгъохэм арыс шьуилӀэпкъэгъухэм гъусэныгъэу адышӀуилэм хэшъогъахъо. Мамырынгъэрэ зэгурылоныгъэрэ Темыр Кавказым илӀынхэмкӀэ ДАХ-м юфышхо зеришӀэрэм, кӀэралыгъо къулыкӀухэм, общественнэ объединениехэм ишып-кӀэу зэрадэлэжъэрэм афӀшӀ щытхъушхо къылэжъыгъ.

Шьуизэфэс шуагъэ кытэу, гъэхъагъэ хэлъэу клонэу, ДАХ-м ыпашъхэ ит зигъо юфыгъохэм язэшлохын фӀлорышӀэнэу сэгугъэ. Шюу щылэр зэкӀэ къыжъудэхъунэу шуфэсэло.

Урысыем и Президентэу Владимир ПУТИН
Москва, Кремль
Юныгъом и 19, 2021-рэ илъэс

ЕджэпІэ унэр кыызэІуахыжыыгъ

Адыгэ къэралыгъо университетым адыгэ филологиемрэ культурэм-рэкІэ ифакультет зычІэт унэу агъэкІэжыгъэр мы мафэхэм мэфэкІ шыкІэм тетэу кыызэІуахыжыыгъ.

Адыгэ культурэм икъэухъ-мэн, икъэлэтын, ихэгъэхъон фэгъэхыгъэ факультетыр 2000-рэ илъэсым мы унэм къэкІоужыгъагъ. Илъэс зэкІэлъыкІохэм ар жыы хъугъэ. ГъэрэкІо кышсегъэжыгъагъу игъэкІотыгъэ гъэцкІэжыын ІофшІэнхэр мыщ рашыплІэнхэр рагъэжыгъагъ. Ышъхъэ, псырыкІуапІэхэр зэблахуыгъэх, итеплъэ ыкІи ыкІоцІ игъэкІотыгъау агъэкІэжыыгъ, ауужырэ шапхъэхэм адиштерэ псэуалъэхэмкІэ зэтырагъэпсы-хъагъ. Джащ фэдэу унэр зыдэт цагум гъэцкІэжыынхэр шы-кІуагъэх.

МэфэкІ Іофтхъабзэм кы-рагъэблэгъагъэх АР-м культу-рэмкІэ иминистрэу Аульэ Юрэ, Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм

адырІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамал-хэмкІэ и Комитет итхъаматэу Шъхьэлэхъо Аскэр, АР-м гъэ-сэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Министрствэ илІыкІоу Мамый Марыет, лингвистикэмкІэ «СИЛ Интернешнел» зыфилорэ Дунэе институтым ишІэныгъэлэжъ-линг-вистэу Феер Райнер, нэмыкІ-хэри.

Адыгэ къэралыгъо универ-ситетым иректорэу Мамый Даутэ Іофтхъабзэм къэкІола-гъэхэм шІуфэс къарихыгъ. Лъэпкъ факультетым Іоф шы-зышІэхэрэм ыкІи щеджэхэрэм къафэгушІуагъ.

— Адыгэ лъэпкъ культурэм фэлэжъэрэ факультетыр зычІэт унэ гъэкІэжыгъэм ипчъэхэр непэ кыызэІутэхыжы. ИгъэкІо-тыгъэ гъэцкІэжыынхэр ащ ет-

шылагъэх, ауужырэ шапхъэхэм джы ар адештэ. ІофшІэнкІэ факультетыр къахъынэу, бзэ зэгъэшІэным ыкІи культурэм и Дунэе гупчэ тшынэу тыфай, джы ащ Іоф дэтшІэшт, — кыІуагъ Мамый Даутэ.

Лъэпкъ факультетым икІэлэ-егъаджэхэм ыкІи истудент-хэм къафэгушІуагъэх Аульэ Юрэ, Шъхьэлэхъо Аскэр, Фе-ер Райнер. Бзэм изэгъэшІэн лъагъэкІотэнэу, гъэхъэгъэшІу-хэр ашІынхэр ахэр къафэлъэ-Іуагъэх.

Факультетым идеканэу Ха-мырзэкъо Нуриет учреждением игъэцкІэжынкІэ ІэпыІэгъу къафэхуыгъэхэм зэрафэразэр кыІуагъ. Унэр ауужырэ шап-хъэхэм зэрадиштерэм фэдэу шІэныгъэхэми зэрэцахагъэ-хъоштыр, екІолакІэхэр, ушэты-ныкІэхэр зэрэзэхъэштхэр, адыгабзэм, адыгэ культурэм якъэухъумэн зэрэлагъэкІотэ-штыр, проектыкІэхэм, техноло-гиякІэхэм Іоф зэрадашІэштыр кыІуагъ.

Нэужым лентэ пльыжыыр Шъхьэлэхъо Аскэррэ Мамый Даутэрэ зэпаупкІыгъ, Іофтхъа-бзэм къэкІолагъэхэр ыкІоцІ рагъэблэгъагъэх.

Аудиториехэр зэкІэ зэтегъэ-псыхъагъэх, нэфынэх, ачІэт Іэмэ-псымэхэр кІэх. Студентхэр зыщеджэштхэ аудиториехэм анэмыкІэу хъакІэщитІу цагъэ-псыгъ. ІэпІасэхэми кабинет шъхъаф афыхахыгъ, дышъэидэм, Іэпэщысэхэм яшІын ныбжы-кІэхэм зафагъэсэн амал ялэшт. Іофтхъабзэр адыгэ джэгукІэ аухыгъ.

ДЕЛЭКЪО Анет.

Сурэтхэр Іэшынэ Аслъан тырихыгъэх.

штэу кыыздэдгъэхушта, ащ пае сьд фэдэ амалха, хэкІыплІах дгъэфедэштхэр, ащ сьд фэдэ акыла хэтлхъащтыр, сьд гъо-гукІэ тыкІоштыр? Ахэм тјусэшт. ТшІагъэр тымыгъэкІодэу зэ-редгъэбгъоштым тыпылщыт. Лъэпкъым ихъяр, инамыс, ина-сып кыызхэкІыштхэм тызэра-дэлэжъэштым ыуж титышт, — кыІуагъ яплІэнэрэ плалъэкІэ ДАХ-м ипрезидентынэу хадзы-жыгъэ Сэхъурэкъо Хъаути.

Ащ кыкІэлъыкІоу хэсэ тхъа-матэм игуадзэхэри, игъэцкІэ-кІо комитети агъэнэфагъэх. ЗэкІэ республикэ хасэхэм ыкІи ІэкІыб хэгъэгу хасэхэм япашэ-хэр вице-президентэу шыты-штых. Хасэ пэпчэ илІыкІохэр гъэцкІэкІо комитетым хэхъа-гъэх. Адыгэ Республикэм ихасэ ыцІэкІэ ДАХ-м игъэцкІэкІо комитет нэбгыри 4 щылэжъэшт.

Адыгабзэм изэгъэшІэн лъэпкъым игумэкІыгъо анахь шъхъаІ

Дунэе Адыгэ Хасэм иконг-ресс лъэпкъым игумэкІыгъо анахь шъхъаІэхэм щатегушыІэ-хэу хабзэ. АщкІэ адыгабзэр ауужырэ илъэсхэм апэрэ чІыплэм къэуцужы. Тыркуем щыпсэурэ Къушъхъэ Догъан адыгэхэм ядунай цыцэлъашІэ, адыгабзэр ежъ дэгъу дэдэу ешІэ, иныдэль-фыбзэкІэ матхэ, мэусэ. Ащ изэгъэшІэнкІэ ягумэкІыгъохэр къелуатэ:

— Дунаим тытепхъыхъагъ, Іаджи тшъхъэ кырыкІуагъ, ты-бзэ, тихабзэ мэкІодыжы. Мы пстэуми афэсакъынэу, гъогу тэрэз тытезышъэн фэе хасэу Дунэе Адыгэ Хасэм тепллы, — еІо Къушъхъэ Догъан ыкІи ежъ ышъхъэ икъэбар къелуатэ. — Анахь гумэкІыгъо инэу тІлэр адыгабзэр ары. Сэ, гушыІэм пае, адыгэ къоджэ цыкІу сы-кышыхуыгъ ыкІи еджаплэм сызэкІом зы гушыІэ тыркубзэкІэ шІэщтыгъэп. СикІэлитІу ерагъэу адыгабзэр язгъэшІагъ, ау ахэм якІалэхэм тыбзэ язгъэшІэн слъэкІыжыгъэп. Сыда плэмэ къалэхэм ащэпсэух, урамым техъэхэмэ, телевизорым еплъы-хэмэ хымабзэ сабийхэм зэха-хы. Янэ е ятэ адыгабзэр ымы-шІэмэ, унагъом ныдэльфыбзэр цагъэфедэ. Ащ нахь гукъаоу сыда щылэр?

Шъыпкъэ, лъэпкъыр итэкъу-хъагъэу мэлпсэу ыкІи ныдэльфы-бзэм изэгъэшІэн ащ къегъэ-хыплъэ. ХэкІыплэу бзэм изэ-гъэшІэнкІэ альэгъурэм хасэхэм ахэтхэм ашъхъэ кырахах. Иор-данием щылэ Адыгэ Хасэм хэтэу Хъат Инал ащ шыкІэ гъэнэфагъэ иІэн фаеу елъытэ:

— Нэбгыри 100-м щыщэу 30-м адыгабзэр ашІэжымыи ары. Бзэр зэрагъашІэ, ау нахь игъэ-кІотыгъэу ащ тыдэлэжъэн фае. Адыгабзэр еджаплэхэм ІэкІыб къэралыгъуабзэ фэдэу ащызэра-гъэшІэнэу дгъэпсын фае. Сыда плэмэ, ныдэльфыбзэр амышІэу бзэм изэгъэшІэн фежъэх, мыщ нэмыкІ шыкІэ иІэнэу щыт.

Адыгабзэм изэгъэшІэнкІэ онлайн егъэдженхэр ашІыхэу джы рагъэжыагъ. Дунэе Адыгэ Хасэм ащ фэдэхэр мыгъэ зэ-

хищагъэх. Адыгэ Республикэми шІэхэу щаублэштых. Адыгабзэм изакъоп, урысыбзэри тилъэп-къэгъухэм зэрагъэшІэнэу шІои-гъоныгъэ яІ. БзитІумкІи онлайн егъэдженхэр ашІыштых.

— ІэкІыбым щылэ адыгэхэр яхэку къэкІонхэу, щыпсэунхэу, исынхэу фаех. Ащ пае урысы-бзэри ящыкІагъ. Ау анахъэу яхэку къэкІонхэм, Урысыем кыхъанхэм пае тхыльхэм ягъэ-псын гъэпсынкІэгъэным кІэлъэ-Іух. Дунэе Адыгэ Хасэр хэхэс-хэмрэ хэкумрэ азыфагу лъэ-мыджэу итын фае, — кыІуагъ Кавказ хасэхэм я Федерациеу Тыркуем щылэм итхъаматэу Мамхыгъэ Йылдыз ыкІи ягугъа-плэхэр шъхъэихыгъэ кышІыгъэх. — Адыгэхэр хэгъэгу кыхъан-хэу фитыныгъэ яІэ хъумэ, нахь кІэгущІуштых яхэку къэкІонхэм. Еджэнхэу е лэжъэнхэу къэдгъэ-кІонхэм ыуж тит. ЕджакІо къа-кІохэрэм тэц пае нахь мэхъанэ яІ. Нэужым мыщ къэнэх, унагъо ашІэ, сабийхэр къафэхъух. Хасэхэри, республикэхэри ты-зэделэжыизэ ІэкІыбым исхэм апае фитыныгъэхэр дгъэпсын-хэм тыщэгугъы.

Мы Іофыгъохэм джырэкІэ адэлажъэ, Дунэе Адыгэ Хасэм зэгурыІоныгъэ хэбзэ къулыкъу-хэм къадегъоты.

— Дунэе Адыгэ Хасэм итхъа-матэ мызэу, мытІоу УФ-м ІэкІыб хэгъэгу ІофхэмкІэ иминистрэу Лавровым дэгущыІагъ, — къе-Іуатэ ДАХ-м ивице-президентэу, АР-м ииобщественнэ зэхыхъэу «Адыгэ Хасэ — Черкесский Парламент» зыфилорэм ипашэу ЛІымышэкъо Рэмэзанэ. — Ти-зэхэхъан нахь псынкІэ хъуным, тилэпкъэгъухэм якъэкІон-кІо-жыын, Урысыем ицІыф хъунхэм-кІэ тхыльхэм якъыдэхын нахь гъэпсынкІэгъэным тегущыІэнхэу, телэжыхъанхэу Іуагъэ зэдытиІ.

Сирием щыпсэурэ адыгэхэм яІыкІуи мы конгрессым хэлэ-жыагъ, тилэпкъэгъухэм ящы-ІаІэ кыІотагъ. Сирием илъэси 10-м зао шыкІуагъ, джырэкІэ уцужыгъэ, ау ящыІаІэ кыин. Адыгэ къуаджэхэр зэхэкъута-гъэх, яцІыфышъхъэкІи тилэп-къэгъухэм чІэнагъэ ашІыгъ. Сирием щылэ шІушІэ Адыгэ Хасэм ипашэу Шорэ Гассан яІофхэм язытет ыкІи Дунэе Адыгэ Хасэм гугъапІэу фы-рІэхэр кыІотагъэх.

— Адыгэ кІэлэ 200 заом хэкІодагъ, адыгэ къуаджэу 6 зэхакъутагъ, ахэм адэсхэр кы-дэкІыхи, яІахыплхэм адэжэ кІуагъэх е унэхэр бэджэндэу аубытыгъэх. Джы заор зэуцум, псэукІэр кыин хъугъэ. Адыгэхэм чІыплэ зэжъу тит. А къуаджэхэр гъэцкІэжыыгъэнхэ фае, ахэр тјатэжъхэм ашІыгъагъэх. Ау зэ-рагъэцкІэжыын мылкъу цыфхэм яІэп, — кыІуагъ Шорэ Гассан. — Тилофхэр зытетыр яслонэу хасэм сыкъэкІуагъ. Къэралы-гъоу тызэрысыр зэрэфэлъэкІэу кыддэлэпыІэ, ау иэкономикэ кыин, ар икъурэп. Джы Дунэе Адыгэ Хасэр ІэпыІэгъу кыит-фэхъуным тыщэгугъы.

Фэдэ Іофыгъохэм зэшІоохын джы ДАХ-м кыпыщылъ. Илъэ-сищ зытешІэкІэ, кыкІэлъыкІорэ я 14-рэ конгрессым щызэрэу-гъоштых. Іофэу ашІагъэм ыкІи шІуагъэу кыхыгъэм зэлъэпкъэ-гъухэм зэфэхысыжэ фашІыт.

ГЪУКІЭЛІ Сусан.

Яенэрэу Адыгеим щызэхашагъ

Чъэпыогъум и 1-м къыщегъэжьагъэу и 4-м нэс Адыгэ къэралыгъо университетым изыгъэпсэфыплэу «Горная легенда» зыфилорэм ныбжьыккэ гъэсэныгъэ проектэу «Фыцтыр» щызэхашагъ.

Апшээрэ еджаплэхэм ачлэс ныбжьыккэхэм агъэхъазыргъэ проектхэм афэгъэхьыгъэ Урысые зэнэкьокъум Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетыр хэлэжьэгъагъ ыккыфагъэшъошэгъэ грантымккэ мы лфхъабзэр зехишагъ.

Адыгэ Республикэм ыккы Къыблэ, Темыр-Кавказ федеральнэ шъолъырхэм ащыпсэурэ ныбжьыккэ нэгъыри 120-рэ фэдиз «Фыцт» зыфилорэ проектым зэрипхыгъ. Илъэс 18-м къыщегъэжьагъэу 35-м нэс ахэм аныбжь. Мэфипллым къыклоцл

лофтхъабзэм хэлэжьагъэхэм лъэныккэ зэфэшхъафхэмккэ яшлэныгъэхэм ахагъэхъагъ.

Форумым клэщакло фэхъуэгъэ АР-м гъэсэныгъэмрэ шлэныгъэмрэккэ и Министерствэ, Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетыр, Урысые общественнэ организациеу «Урысыем и Ныбжьыккэхэм я Союз и Адыгэ шъолъыр организацие» зыфилорэм.

Форумым игъэцккэло дирекция ипашэу Мыгу Бислэан къызэриуагъэмккэ, «Фыцтыр» мы илъэсым Адыгеим яенэрэу щызэхашагъ. Ар гъэсэныгъэ проектэу щыт. Ныбжьыккэхэм ятворчествэ, социальнэ ыккы нэмыккэ лъэныккэхэмккэ сэнущыгъэу ахэлъым хэгъэхъогъэным, шлэныгъэу алэккэлымккэ зэдэгощэнхэм афытегъэпсыхъагъ.

— Социальнэ лъэныккэхэм ныбжьыккэхэм чаныгъэ къызхэгъэфэныр, дэгъоу лэжьэрэ системэхэр ящысэтэхыплэу ялофшлэн зэхашэныр, Урысыем ичлэплэ зэфэшхъафхэм ащыпсэурэ ныбжьыккэхэр нэлуасэ зэфэхъунхэр ыккы зэдэлэжьэнхэ амал ялэныр ары пшээрэ шхъалэу зыфэдгъэуцужьырэр, — ело Бислэан.

Форумым ипрограммэ лъэныккыуипл къызэлыуытэу зэхашагъ. Ахэр: студенческэ самоуправлениер зыгъэорышлэжыныр, медиа, команда PRO, Event ыккы проектированием фэгъэзагъэр.

лофтхъабзэм къыдыхэлъытагъэу ныбжьыккэхэм гъэсэныгъэм епхыгъэ блокхэр, интеллектуальнэ лфшлэнхэр, форумым илъэныккэ зэфэшхъафхэм афэгъэхьыгъэ джэгуккэхэр, мастер-классхэр, тренингхэр, лэнэ хуараехэр афызэхашагъэх ыккы ныбжьыккэ политикэм, общественнэ лфшлэным, студенческэ

зыгъэорышлэжынырм япхыгъэ экспертхэм алукагъэх. Творческэ, спортивнэ ыккы культурнэ лфхъабзэхэри щылагъэх.

Форумыр мэфэккэ шыккэ тэтэу зэфашыжыгъ. лфхъабзэм иккэу гъэсэныгъэ программэхэм анахъ чанэу ахэлэжьэгъэ ныбжьыккэхэм сертификатхэр афагъэшъошагъэх. Яшлэныгъэхэм ахагъэхъагъэу, опыту алэккэлымккэ зэдэгощагъэхэу ныбжьыккэхэр зэхэккыжыгъэх, мыщ фэдэ зэхэхэ гъэшлэгъонхэм джыри зэрахэлэжьэштхэр къалуагъ.

ДЕЛЭКЪО Анет.

Апэрэ дзэ егъэдженхэр рагъэжьагъэх

Запасым щылэ цыфхэр псынклэу къаугъоирэ купхэм ахэгъэхьэгъэнхэмккэ проектэу «БАРС-м» игъэцккэн Урысыем щэккэ. Адыгэ Республикэри мыщ хэлажэ.

Тишъолъыр щыпсэухэу мы проектым хэхъэгъэ апэрэ нэгъырэ 200 фэдизыр чъэпыогъум и 7-м егъэдженхэм ашагъэх.

АР-м идзэ комиссар шхъалэу Александр Авериным къызэриуагъэмккэ, проектэу «БАРС-м» игъэцккэн къэралыгъом зыкъэхъумэжыгъэнымккэ амалэу лэккэлым хэгъэхъогъэнымккэ лфшлэнэу рихъухъагъэхэм ахэхъэ, ащ

ишуагъэккэ запасым щылэ цыфхэр псынклэу агъэхъазырынхэ алэккышт.

— Непэ рашэжьэгъэ гуфитхэр (добровольцэхэр) мэфищэ полигоном къэтыштхы. лэнэтлэ гъэнэфагъэхэр ялэхэу дзэ частхэм арапхыштхы. Техникаккэ игъэфедэнккэ ыккы дзэ къулыккым илъэныккэ шлэныгъэу алэккэлымхэм ахэгъэхъогъэнымккэ егъэдженхэр афызэхашэ

штхы. Джащ фэдэу илъэс къэс шлэныгъэу зэрагъэгъотыгъэр агъэпытэным фэшл игъэккытыгъэ дзэ егъэдженхэм ахэлэжьэштхы. Проектэу «БАРС-м» хэхъэу резервым хэтхэу дзэ егъэджен-зэрэугойхэм ахэлэжьэхэрэм ялофшлэнккэ зыпары пэрыохъу къафэхъуштэп, гурыт лэжьаплэу къахырым тефэрэ компенсациер ахэр зыщылэжьэрэ предприятием къаритыжышт, — къылуагъ А. Авериным.

Дзэ комиссарым къызэрэхигъэщыгъэмккэ, резервым хэтэу къулыккыур зыхыым гухэлэ зилэхэр проектым хэгъэхьэгъэнхэм егъэзыгъэ лф хэлъэу щытэп, ежъ яшлэныгъэныгъэккэ илъэсищ зэзэгъыныгъэм мыхэр клэщагъэх. Ащ даклоу шлоигъо-ныгъэ зилэ пстэури «БАРС-м» хэлэжьэнхэ алэккыштэп. Зипсауныгъэккэ къулыккым къеккы-хэу дзэ учетым хэтхэр, гъэсэныгъэ ыккы сабыищым нахъ мыбэу зилэхэр ары хагъэхъагъэхэр.

— Проектэу «БАРС-м» хэлэжьэхэрэм дзэ къулыккыу-шлэхэм фэгъэккытэныгъэу ялэхэм фэдэхэр зэккэ къафыдалытагъэх, — къылуагъ Александр Авериным. — Илъэс къэс медицинэ улпэккыунхэр арагъэшлэштхы, ахъэ ыккы щыгъын-

хэр аратыштхы, УФ-м игъэсэныгъэ учреждениехэм ашарагъэдженхы. Урысыем имедицинэ учреждениехэм зафагъэзэн алэккышт, ащ нэмыккэу контракт шыккэ тэтэу дзэ къулыккым хэхъанхэ ыккы Урысыем иапшээрэ дзэ еджаплэхэм ачлэхъанхэ алэккышт. Къулыккыур ахыфэ ахъэ аратышт, ар зыфэдизыштыр званиеу ыккы лэнэтлэу илэм ялытыгъэшт.

Резервым хэтэу къулыккыур зыхыиштхэм ащыштхэм гушыгъэу тафэхъугъ.

Данил Кызыловыр Мыекъуапэ щэпсэу, дзэ къулыккым хэшлэ дэгъу фызылэхэм ащышт:

— Мы проектым хэтыштхэр зэраугъо-ихэрэм иккэбар зызэхэсэхым дзэ комиссариатым сыккыу, илъэсищ зэзэгъыныгъэм сыккэштагъ. Типшээрлыштхэр игъэккытыгъэ дэдэу къэслонхэу джыри сшлэрэп, ау тикъэралыгъо къэтыхъумэ-ныр сыдигъуи зэрэтипшээрлыштыр къызгурылоу щыт. Илъэси 5-рэ члэплэ зэфэшхъафхэм, зэо-зэпэуцужьхэр зыдэ-щылэхэм къулыккыур ащысхыгъ. Сиуна-гъо зэрэслыгъыштым сыдегупшыси проектым сыхэлэжьэнэу исхъухъагъ.

Мыекъопэ районом щыщ клэлэ ныбжьыккэу Алексей Саяпиныр общественнэ лфшлэнхэм чанэу ахэлэжьэ.

— Хэгъэгур къэзыухъумэшт ныбжьыккэхэр дзэ комиссариатым щаугъоих залом, сз сишлэныгъэныгъэккэ проектэу «БАРС-м» зыхызгъэштагъ, — къылуагъ ащ. — Сызыфэгъэзэгъэщтыр сымышлэу, гумэккыгъо сыхэтэу щытэп. Къытфагъэу-цурэ пшээрлыштыр зэрэзгъэцккэшттым сыпылышт.

ИШЪЫНЭ Сусан.

Сурэтыр Ишъынэ Аслэан тырихыгъ.

Урысыем идзэ щытхъу и Маф

Советскэ дзэхэм Кавказ къатырахыжьыизэ нэмыц техаклохэр 1943-рэ илъэсым зэрэзыхагъэтэкъогагъэхэр чъэпыогъум и 9-м хэгъэунэфыкыгъэным тегъэпсыхъэгъэ унашъор УФ-м и Президент къышл, парламентым хэбзэгъэуцугъэу «Урысыем идзэ щытхъу ыкIи ишлэжь мафэхэм афэгъэхыгъэм» зэхъоклыныгъэхэр зыфашыгъэр 2020-рэ илъэсыр ары.

1942-рэ илъэсым ибэдзэогъу мазэ и 25-м къышшублагъэу 1943-м ичъэпыогъу и 9-м нэс Кавказ икъэгъэгъунэн фэгъэхыгъэ заор кIуагъэ. Хэгъэгу зэошом ианыхъ зэо кIыхъэхэм ыкIи бэ зыщыфэхыгъэхэм ар ащыщ. ЧIыдагъэр, мэкъумэщ хызмэтыр, гъэбэжъулъэ чIыгухэр, хы ШулцIэ Iушъор – гитлеровскэ ГерманиемкIэ апшъэу щытыгъэх энергетическэ къэкIуаплэхэм ямызакъоу, шъолпырым политикэ Iофхэри къыдыхъу-бытагъэу чIыплэу зыдэщысыри.

Заоу мэфэ 400-м ехъурэ кIуагъэр Iахытлоу агошъы. Апэрэр – 1942-рэ илъэсым игъемафэ-бжыхъэ тефэгъэ хуэгъэ-шлагъэхэр ары. Вермахтым гухэлъэу «Блау» зыфилорэр ыгъэацIэзэ советскэ-германскэ зэуапIэм икыблэIэ Советскэ дзэхэу зичIыгу зыхуымэхэрэм къате-лункIэщыгъэ. Мы уахътэм къы-клоцI нэмыцхэм Пшызэ шъолпыр ыкIи Темыр Кавказым ялахышлу къызIэклагъэхъагъэу щытыгъэ. 1942-рэ илъэсым ишышхъэлэу мазэ и 21-м Iошхъэмафэ ябы-ракъ шагъэлэнэуи игъо ифэгъа-гъэх. ЛъэныкъуитIукIэ къажэх-хъэщыгъэ техаклохэр къызэгъэу-цугъэхэр 1942-рэ илъэсым ило-ныгъо маз, Малгобекрэ ЦIэмэз-рэ яхъанэ-гъунэ, джащ фэдэу Кавказ итхыкIупшхъэ Шхъалэ изэпырыкIыплэхэм адэжь.

Ау советскэ-германскэ зэуапIэм икыблэ кIыхъэхэ зэхъум техаклохэм Кавказ закъоп аштэнэу зыфэгъэхэр. Ягухэлъхэм ащыщыгъ Волгэ екIунхъш, СССР-м икыблэ икыблэгъэ-кIыжын промышленность, итран-спорт гупчэ анахъ ин — Ста-линград — къызIэклагъэхъанэу. Мыщ щыклогъэ зэпэуцужъэу заом икъэгъэзаплэ ублаплэ фэхъугъэр ушхъагъу хъугъэ Кавказым кIыхъэрэ Германиер зэкIэфэгъэнымкIэ. Ащ идзэхэм заухъумэжъэу рагъэжъагъ. Мы уахътэр зэпэуцужъым иятIонэрэ Iахъ хъугъэ. 1943-рэ илъэсым иапэрэ мафэ къышшублагъэу Дзэ Плъыжыыр пIым жэхъхъэ-щыгъэ. Операцием изэфэхы-сыжъ хъугъэ нэмыц техаклохэр КавказкIыб зэрэрамыгъэхъа-гъэхэр. Къыблэ, КавказкIыб, Темыр Кавказ зэуапIэхэм акIуа-чIэIэ ХышлуцIэ Iушъо хыдзэм ыкIи Азов флотилием ялэпыл-гъукIэ ар зэшлохыгъэ хъугъэ. Къалэхъу Моздок, Пятигорск, Кисловодск, Георгиевскер, Ми-неральные Воды, Мыекъуапэ, Ставрополь ыкIи нэмыкIхэр пIым къытырахыжьыгъэх.

Дзэ Плъыжыыр лъыкIуатэзэ Краснодар — ЦIэмэз, ЦIэмэз — Таманскэ заохэр, джащ фэдэу Пшызэ шъолпыр ышхъагъ щы-клогъэ ошъогу заор зэринэкIы-гъэх. Батайск, Ростов-на-Дону,

Азов, Краснодар, ЦIэмэз, нэмыкI къалэхэр шхъафит хъужыгъэх. 1943-рэ илъэсым имэзэе мазэ Iошхъэмафэ нацистскэ быракъ-хэр тырахыжьыгъэх.

Кавказ икъэухъумэн фэгъэ-хыгъэ заор Таманскэ хыгъэ-хъунэныкIор къазыIэклахыжым 1943-рэ илъэсым ичъэпыогъу мазэ и 9-м аухыгъ. 1973-рэ илъэсым къалэу ЦIэмэз лIы-хъужыкIэр къыфагъэшъошагъ. Кавказ щыклогъэ заом епхыгъэ хъугъэ къэлиир — Iэнапэ, Вла-дикавказ, Грознэр, Малгобек, Налчык, Ростов-на-Дону, Та-

ганрог ыкIи ТIуапсэ — дзэ щытхъум и Къалэ хъугъэх.

Мы зэпэуцужъ хыльэм хэ-лэжъагъэхэм ащыщэу нэбгырэ мин 850-м ехъумэ медалэу «Кавказ икъэухъумэн пае» зыфилоу 1944-рэ илъэсым агъэ-нэфагъэр къафагъэшъошагъ.

Адыгеим фэгъэхыгъэу

Къалэу Орджоникидзе (джы Владикавказ) Темыр Кавказым щыпсэурэ лъэпкхэм 1942-рэ илъэсым ишышхъэлэу мазэ зэ-

хахъэ щызэхашъагъ. Адыгеим илIыкIоу Цуамыкъом ащ къышш-луагъ: «Адыгэ лъэпкыр егъашIи германие пачхыгъагъум ипщы-лIыщтэп. Зы мафи ибэнэн щигъэтыщтэп советскэ чIыналъэм зы техакIо нэмылэми тетэу».

Советскэ дзэклолIхэм Iэпылэ-гъушхо афэхъугъэх партизанхэр. Партизан отрядхэм я Мыекъо-

пэ кустэу объединение 18 зыхъагъэр агъэп-сыгъ. Хъарзынэщхэм зэрахэтымкIэ, 1942-рэ илъэсым ишышхъэлэу мазэ и 1-м ехъуллэу ащ хыхъэщыгъэ партизан-хэм япчъагъэ нэбгырэ 1400-м шлоклIыщыгъэ. Адыгеимрэ Пшызэ шъо-лпыррэ къызадзыхъэ лъэхъаным Майкопскэ кустым иотрядхэм гит-леровскэ дзэклолI ыкIи офицер нэбгырэ мини 2,5-рэ фэдиз, автомо-биль ушъэгъэ, бронема-шинэ ыкIи къухъэлъэтэ 60 агъэклодыгъ. Парти-занхэм автомобиль гъогу лъэмыджищ ыкIи метрэ 400 фэдиз хъурэ

мэшлокугъогу, пIым ищэгын ухъуаплэ къагъэуагъэх, теле-фон-телеграф зэпхыныгъэ ры-клолIэ километрэ 33-м ехъу агъэфыкIуагъ.

Псэемыблэжыныгъэу зэ-рахъагъэм пае Адыгеим щыщ партизан 700-м ехъумэ орден-хэмрэ медальхэмрэ къафагъэ-шъошагъэх.

1943-рэ илъэсым имэзэе мазэ Адыгеир шхъафит ашIыжыгъ. Пыир тичIыналъэ етыфэ нэбгы-рэ мини 5-м ехъу тичIыфэу хэкIодагъ, ахэм ащыщэу 150-м нахыбэр партизаных.

Убзи, уихабзи, уафигъэсакъыщт

Тхылъ дэгъур сэ сшхъэкIэ къошышIум фэсэгъадэ, етIани ар уилъэпкъ шэн-хабзэ фэгъэхыгъэ зыхъукIэ, уеджэнджэ-шыжынынэу щытэп умышIэрабэкIэ къызэрэотэщтым, къызэ-рэпхигъэхъощтым.

ЗэлашIэрэ шIэныгъэлэжэ-этнографэу УнэрэкIо Мирэ итхылэу «Адыгэ хабз» зыфилорэ тхылпыр зысэлъэгъум, хэпшы-кIэу сигъэгъушIуагъ. Нэм зэу къызэрэкли-дзэрэм фэдэ къабзэу, къызэрэзэгонхэу узIэклеубытэ. Хэтрэ цIыф лъэпккIи анахъ мэхъанэ зилэр илъэпкыпсэ къызэтенэ-ныр, хигъэхъоныр ыкIи къыухъумэныр ары. АщкIэ адыгэхэр шыпкъагъэ ахэ-лъэу къырыкIуагъэх: ялэпкъ жэрыло творчества, яадыгэ хабзи, яцIыфыгъэ къэрари афэсакъыгъэх, ялэпIагъэх. Ау, зэо жьалымхэм апкъ къыкIыкIэ лъэпкыр зэбгырычыгъэ зэхъум, шэнышIу-шIыкIэ-шлухэри нахъ ухъэфыгъэх; охътэ-лъэхъан гъогушхори къызэпычыгъошIоп ныла, зыгорэ хэмызэу е кIэклэмытэкъоу. Адыгэ шэн-хабзэхэри уахътэ тешIэ къэ-си нахъ къэланлэх; лъэхъан пэпчэ ежъ-тхыпхъэ гъэнэфагъэ егъоты. Ау сьд хъугъэкIи зылэклэдгъэкIи мыхъуштыр, адыгэр мы чIым къызытэхъуагъэм къы-щыублагъэу ежъ ыгу, ышъо атешIыкIы-гъэу ылэжыгъэу, зэригъэулугъэ лъэпкъ хабзэр — адыгэ хабзэр ары.

УнэрэкIо Мирэ илофшIэгъэшхо «Адыгэ хабз» зэреджагъэр. Ар Мые-къуапэ 2020-рэ илъэсым къышштырадзагъ. Тхылъым ипэублэ гушIэлэ къыщелэ:

«Адыгэхэр адрэ лъэпкхэм зэрэатекIы-рэр а шэн-хабзэхэр зэкIэ зыугъоирэ гушIэр лъэпкыым ыцIэ зэрэпхыгъэр ары: адыгэ — адыгагъ. Адыгагъэр — лъэпкыым ицIыфышхъэ пэпчэ къызы-хъугъэм щегъэжъагъэу идунай ехыжы-фэ, зэрыгъозэрэ хабзэр ары. Лъэпкъ хабзэр цIыфым илэшIагъ, илэжыгъ; иакъылрэ игупшысэрэ къакIэклогъэ ша-пхъэу ежъ-ежырэу зыфигъэуцужы-гъэр ары».

Тхылпыр пчъагъэмкIэ 400 зэрэхъурэр, мыр ныбжыкIэхэми, зыныбжъ икIугъэ-хэу адыгэ хабзэр зышлогъэшIэгъонхэми афэгъэхыгъ. НэкIубгъо 354-рэ мэхъу, шхъэ 16-у темэхэмкIэ зэтеуыгъ; «Тхы-гъэ гуадз» зыфилорэр ыкIи «Зэхэф гу-щылалъэр» ахэм къакIэлъэкIох.

лофшIэгъэшхор апэрэ шхъэм — «Ады-гэ хабзэм икIежъагъ, имэхъан, гъогуу къыкIугъэр» зыфилорэм къызэлъуехы. Ащ хэхъэх темэ цIыкIухэу «Хабзэм цIыфыр икIежъагъ», «Адыгагъэр — лъэпкыгъэпс-лъапс», «Хабзэр культурэгъэпс амал», «Адыгагъэр лъэпкыклоцI зэпышIаплэ», нэмыкIхэри.

Я II-рэ шхъэр — «Адыгэм ихъишъэ хабзэр къыдэкIо. Хэгъэгур ным фэд». Мы темэ иныр къызэлъуахы ащ епхыжы-

гъэ шхъэ 13-мэ; я III-р — «Лъэпкъ щыIаклэр къэзыгъэгъунэрэ хабзэхэр» — мыщ къышшпчыгъэх ахэр. Я IV-р — «Адыгэ хабзэр, унагъор, лъэпкыр» — темэ цIыкIоу пшIы епхыгъ. Я V — VI-рэ шхъэхэми адыгэ унэм ыкIи адыгэ унагъом арыл хабзэхэр къыралотыкIых. Я VII-рэ шхъэр «Лэжъэныр щыIэныгъэм ылапс» — 20 фэдизэу темэ цIыкIухэр епхыгъэх.

Джащ фэдэу «Адыгэ шэн-хабзэхэр», «Адыгэ шъуашэмрэ хабзэмрэ», «Плуны-

гъэмрэ хабзэмрэ», «Адыгэ джэгур», «Мустымэн динымрэ адыгэ хабзэмрэ», «Хъадэгъэ фэло-фашIэхэр», «Блэгъэны-гъэ хабзэр», «Адыгэ хабзэм зэхъокIы-ныгъэу фэхъугъэхэр», «Адыгэ хабзэр джырэ уахътэм» зыфилорэр кIэзыгъэн-чъэу шIэныгъэлэжыым итхылъ къышш-рилотыкIыгъэх.

Адыгэгу, лъэпкъ шхъэлъытэжъ зилэ адыгэ пэпчкIэ мы тхылпыр осэнчъэ, бгъэшIэгъон икIун хэогъуатэ, щэч хэ-лъэп тхылпым плуныгъэ-гъэсэнныгъэ мэхъанэшхо зэрилэм. Ар унагъом, еджа-плэм ыкIи зилъэпкъ зикIасэу, зилъапIэ пэпчэ иланэтемых тхылъэу щытын фаеу сепллы, джащыгъум тыгукIи, тшъокIи адыгэу тызэрэщытын фаер зыдытигъэ-шIэжыщт.

ШIэныгъэр зыдиз тхылпым, «Тхыгъэ гуадз» зыцIэу «Адыгэ хабзэм ишIэны-гъэгъуаз» зыфилоу дэтым лъэпкъ этно-графиер куу дэдэу изышIыкIыгъэу, дэлэжъагъэу БгъэжънэкIо Барэсбый джыри нахъ благъэу тегъашIэ.

«Зэхэф гушIалъэр» — шIэныгъэ-гупшысэ лэжыгъэшхон ишхъэтелулэжъ; ащ адыгабзэм хэт гушIэлэ бэдэдэ гъэ-шIэгъоныбэ зэхэугуфыкIыгъэу къышш-тыгъ. УнэрэкIо Мирэ зыфежъэрэ Iофыр «къегъэгъушIэлэ» адыгэмэ зэралоу, тхы-лпыр — пшъхъап; зэман ехыжъагъэу тызхэтым анахъ ифэныкIогъэ шIэны-гъэшхор мыщ хэти дигъотэщт.

ТхылпыкIэм лъэпэ мафэ ыдзынэу, ащ иавторэу УнэрэкIо Мирэ псауныгъэ дахэ, пытэ илэу, унагъо, илфыгъэхэм адатхъэу, илэпкъ шлоигъом сыдигъуи лъыклахъэу, бэрэ фэлэжъэнэу сыфэлъало.

МАМЫРКЪО Нуриет.

Дзюдо

Хэлэжыагъэр 400-м ехъущтыгъ

Кыблэм дзюдомкӀэ изэнэкӀоку Адыгэ кӀэралыгӀо университетым физкультурэмрэ дзюдомрӀкӀэ и Институт щыкӀуагъ.

Чэпыогум ильэс 18-м нэс зыныбжхэр бэнэплэ алырэгъуи 3-мэ ащызэнэкӀокугъэх. ШӀо-лӀырхэм кӀарыкӀыгъэ кӀалэхэр, пшӀашӀэхэр 450-рэ фэдиз хъу-щтыгъэх. Зэхэцэн Ӏофхэр дэгъоу зэрагъэцӀагъэхэм ишӀуагъӀкӀэ зӀукӀэгъухэр дэгъоу реклоуыгъэх.

Волгоград, Туапсэ, Ермэлхьаблэ, Адыгеим яныбжыкӀэхэр анахь дэгъоу бэнагъэхэм ащыщы. Апэрэ чыплӀ 5-р кыдзыхыгъэ хэр Урысыем иныбжыкӀэхэм якӀау зӀукӀэгъухэр Ижевскэ шӀеклогум и 6 – 9-м щыклоштхэм ахӀэлэжъщтых.

Адыгэ Республикэм зыщызыгъасэху кӀахэщыгъэхэм шӀуащытэгъэгъуазэ. ПшӀашӀэхэм якуп Дарья Головиновам, кӀ 57-рэ, дышӀэр кыдзыхыгъэ. Мария Лодневам, кӀ 63-рэ, яцэнэрэ чыплӀэр кыдзыхыгъэ. Тренерху Мерэм Саидэрэ БеданыкӀо Байзэтрэ пшӀашӀэхэр агъасэх.

Едыдж Разыет кӀ 78-м нахьы-

бэ кӀэзыщӀэхэрэм ябэныгъ. Джэрзыр ащ кыдзырӀэхыгъэр игъэхьагъэхэм ахӀэлэйтӀэ. Нарт пшӀашӀэхэм тренеру Нэныж Байзэт ипаш.

КӀалэхэм язӀукӀэгъухэм афӀгъэхыгъэу кӀатӀо тшӀоигъор медальхэр зыхьын зыльӀкӀыштхэр бэ зэрэхъуштыгъэхэр ары.

Хьатхьоху Рустам, кӀ 60,

дышӀэр кыфагъэшъошагъ, тренерхэр ШӀеумэн Байзэтрэ Чэтыж АлырӀэ. МӀыщӀэ Аскэр, кӀ 90-м кӀеху, апэрэ чыплӀэр кыдзыхыгъэ. Мамхыгъэ Астемир, кӀ 90-рэ, тыжыныр кыхыгъэ. Нарт шӀауитӀури зыгъасэрэр тренеру Ацумыхъ Заур.

Нэгъуцу Амир, кӀ 50, яцэнэрэ хъугъэ, тренерхэр Нэгъуцу Азэма. ХьашхуанэкӀо Дамир, кӀ 50, ятфэнэрэ хъугъэ, тренерхэр ХьашхуанэкӀо Айвар. Байкулэ Аслъан, кӀ 46-рэ, я 5-рэ чыплӀэр кыдзыхыгъэ, тренерхэр ШӀынэху Мурат ыкӀи Кобл Тлахыр. Я 5-рэ чыплӀэр Дзыбэ Амини кыдзыхыгъэ, кӀ 60, тренерхэр Роман Оробцов.

ЖыдэкӀо Аслъан, кӀ 60, джэрзыр кыдзыхыгъэ, тренерхэр Хьакурынэ Дамир ыкӀи Акъуш Мыхьамод.

ТыныбжыкӀэ 11 Урысыем кӀау зэнэкӀоку зэрэхӀэлэжъщтым тегъэгъушӀо, ягъэхьагъэхэм ахагъэхонэу афӀтӀэло.

Баскетбол

Медальхэм афӀбэнэшт

МыекӀопэ баскетбол командэу «Динамо-МГТУ-м» 2021 — 2022-рэ ильэс ешӀэгъур непэ регъажъэ.

— Апэрэ зӀукӀэгъуитӀур Ставрополь щыклошт, чыплӀэ командэу «Динамо» тыдешӀэшт, — кытитӀуагъ «Динамо-МГТУ-м» итренер шӀхьалэу, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тренеру Андрей Синельниковым. — Ильэс зэнэкӀокум тызэрӀфӀхьазырым бэ тетымыгъашӀэу тытегушӀылэ сшӀоигъу.

Ставрополь щыклошт ешӀэгъухэр «Динамо-МГТУ-м» апэрэ ушӀэтыплӀэ фӀхъуштых.

Суперлигэм ия 2-рэ куп щыклопэ зэнэкӀокум «Динамо-МГТУ-р» хӀэлажъэ. Артем Гапошиным, Николай Ереминым, нэмыкӀхэм ешӀӀкӀэ дэгъу 2020 — 2021-рэ ильэс зэнэкӀокум кыщӀагъӀэлӀэгъуагъ. Тикомандэ мыгъэ медальхэм афӀбэнэшт.

Гандбол

НыбжыкӀэхэм языгъэсапӀ

«Ставрополье-СУОР» Ставрополь — «АГУ-Адыф-2» МыекӀуапэ — 22:30 (13:19).

Чэпыогум и 4-м Ставрополь щызэдешӀагъэх.

«АГУ-Адыф-2»: кӀэлӀпчӀэ-лутхэр: Черникова, Пивнева; ешӀакӀохэр: Белозерова, Никулина — 6, ДӀргъушӀау, С. Морозова — 4, КӀэбж — 3, Казиханова — 3, Коваленко — 3, Казанджян — 4, Гильфанова — 4, Кравченко, Добарджич — 3.

ЯтӀонэрэ зӀукӀэгъур

«Ставрополье-СУОР» — «Адыф-2» — 20 : 26 (9:16).

Чэпыогум и 5-м Ставрополь щызӀукӀагъэх.

«Адыф-2»: Белозерова — 1, Денисова, Никулина — 5, ДӀргъушӀау, С. Морозова — 6, КӀэбж — 2, Казиханова — 2, Коваленко — 1, Казанджян — 4, Гильфанова — 2, Кравченко, Добарджич — 3, Чкерникова, Пивнева.

АпшӀэрэ купым хӀтхэр ешӀӀкӀо ныбжыкӀэх. Суперлигэм ешӀӀгъу клубхэм ахӀэханху загъӀхьазыры. «Адыф-2-м» шаплӀгъэху

Дарья Никулина, КӀэбж Заремэ, Алина Казанджян, Диана Казиханова, Екатерина Пивнева, нэмыкӀхэри суперлигэм ешӀӀх. Тиклуб шӀхьалэу «Адыфым» пшӀашӀэхэр рагъӀблагъэхэзэ, ялӀпӀӀӀсэныгъэ хагъахьо.

ЧыплӀэхэр

1. «Астраханочка-2» — 12
2. ЦСКА-2 — 10
3. «Динамо-2» — 8
4. «Лада-2» — 8
5. «Кубань-2» — 6
6. «Звезда-2» — 6
7. «Ростов-Дон-2» — 5
8. «АГУ-Адыф-2» — 4
9. «Университет-2» — 2
10. «Алиса-2» — 2
11. «Ставрополье-СУОР» — 1
12. «Луч-2» — 0.

ШӀуналэ тешӀудз: командэхэм ешӀӀгъу пчӀагъэу ялагъэр зӀфӀдӀп. «Адыф-2-м» зӀукӀэгъуи 4 илагъэр.

«Адыф-2-м» изичӀэзыу ешӀӀгъухэр Ростов-на-Дону щыкӀуагъэх. КӀауухэм шӀэху шӀуащыдгъэгъозӀшт.

НӀкӀубгъор зыгъӀхьазырыгъэр ЕМТӀЫЛЬ Нурбий.

Зэхъышагъэр ыкӀи кыдзыгъӀыгъэр:

Адыгэ Республикэм лӀӀпкӀэ ӀофхэмкӀэ, ӀӀкӀыб кӀэралхэм ащыпсӀурэ тильӀпкӀэгъухэм адырӀӀэ зӀпхыныгъэхэмкӀэ ыкӀи кӀэбар жьугъэм иамалхэмкӀэ и Комитет
Адресыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдзыгъыгъэр:

385000,
кӀ. МыекӀуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:

приемнӀэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм кӀаӀихырӀэр А4-кӀэ заджӀэхэр тхьапӀэху зипчӀагъӀкӀэ 5-м емыхъухэр ары. Са-тырхэм азыфагу 1,5-рэ дӀлӀгъу, шрифтыр 12-м нахь цӀыкӀунэу щытӀп. Мы шапхӀэхэм адимыштӀэрэ тхыгъэхэр редакцием зӀкӀегъӀкӀожыхь.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:

Урысые Федерацием хӀутын ӀофхэмкӀэ, теле-радиокъэтын-хэмкӀэ ыкӀи зӀлы-ӀӀсыкӀэ амалхэмкӀэ и Министерствэ и Тегъыр-Кавказ чыплӀэ гъӀорышӀапл, зӀраушыхьатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

ЗыщыхауырӀэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кӀ. МыекӀуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗӀкӀмкӀи

пчӀагъэр
4485

Индексхэр

П 4326
П 3816
Зак. 2085

ХӀутынӀм узщы-

кӀӀтхӀнэу
щыт уахьтӀэр
Сыхьатыр
18.00
ЗыщыкӀӀтхӀгъэху
уахьтӀэр
Сыхьатыр
18.00

Редактор

шӀхьалӀм
ипшӀгъӀрылхӀэр
зыгъӀцакӀӀэр
МӀшӀӀӀкӀо
С. А.

ПшӀӀӀдӀкӀыжъ
зыхьыр
секретарыр

ЖакӀӀмыкӀо
А. З.